IN MEMORIAM

PROF. EMER. IVO GRABOVAC
(1934. – 2026.)

Caput autem est quam plurimum scribere; stilus optimus et praestantissimus dicendi effector ac magister.

Glavna je stvar pisati što više; pisaljka je najbolji i najodličniji tvorac i učitelj govorenja.

Legenda hrvatskog pomorskog prava *professor emeritus* Ivo Grabovac preminuo je 27. rujna 2026. godine u devedeset trećoj godini života.

Ivo Grabovac rođen je u Splitu 28. kolovoza 1934. godine. Klasičnu gimnaziju završio je u Splitu, a Pravni fakultet u Zagrebu, gdje je magistrirao (1965.) i doktorirao (1967.). Radio je u Lučkoj kapetaniji u Splitu od 1955. godine, a na Pravnom fakultetu u Splitu djelovao je od njegova osnivanja (1961.). Od 1976. godine do umirovljenja 1. listopada 2004. godine bio je redoviti profesor (znanstveni savjetnik) na kolegijima Pomorsko i opće prometno pravo i Pravo osiguranja. Predavao je i na Pomorskom fakultetu u Splitu i na Sveučilišnom studiju u Splitu (Odjelu za studij mora, pomorstva i morskog ribarstva) te na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Na Pravnom fakultetu u Splitu bio je dekan u dva mandata (1978. – 1980. i 1994. – 1996.) i predsjednik Savjeta (1991. – 1993.). Osnivač je Poslijediplomskog studija Pomorske privrede Sveučilišta u Splitu (1976.), a jedan je od utemeljitelja Poslijediplomskog studija Prava mora, odnosno Pomorskog prava splitskog fakulteta (1979.), na kojem je predavao Pomorsko poredbeno pravo, a više je puta bio ravnatelj tog studija. Predavao je na nekoliko poslijediplomskih studija u Hrvatskoj i inozemstvu. Bio je višegodišnji urednik *Zbornika radova Pravnog fakulteta u Splitu* i urednik *Pomorske biblioteke* u Književnom krugu Split. Bio je član suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Razredu za društvene znanosti od 1998. godine, a redoviti član utemeljitelj Akademije pravnih znanosti Hrvatske (APZH) od 2001. godine. Bio je pročelnik Sekcije za društveno-znanstvene aspekte pomorstva Znanstvenog savjeta za pomorstvo tadašnje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU), odnosno sadašnje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU), član Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma Hrvatskog sabora (1996. – 2000.), stalni vanjski znanstveni savjetnik Ustavnog suda Republike Hrvatske, arbitar pred Stalnim arbitražnim sudištem pri Hrvatskoj gospodarskoj komori u Zagrebu

i dopredsjednik Književnog kruga Split. Bio je poznat i kao dobrovoljni davatelj krvi koju je darovao više od pedeset puta, pa je 1999. godine dobio zahvalnicu za višestruko darovanu krv, izraženu plemenitost, humanost i ljubav prema životu, a 2003. godine primio je priznanje od Hrvatskog Crvenog križa za petnaest godina dobrovoljnog rada i doprinosa u ostvarivanju humanitarnih zadaća Crvenog križa.

U različitim je zbornicima i časopisima (više od pedeset) s međunarodno priznatom recenzijom objavio više od tisuću radova (od toga oko četiristo pedeset izvornih znanstvenih radova). Autor je trideset četiriju knjiga (monografija, komentara, udžbenika i enciklopedija pojmova) i dvadeset skripata iz područja pomorskog i prometnog prava. Objavio je i osamnaest posebnih studija u sklopu znanstvenoistraživačkog rada na mnogim znanstvenim projektima iz područja pomorskog prava. Sudjelovao je na više od šezdeset znanstvenih skupova i stručnih savjetovanja u zemlji i inozemstvu. Osobito je bio aktivan kao sudionik nekoliko znanstvenih skupova iz pomorske medicine. Bavio se i enciklopedistikom te je napisao nekoliko stotina natuknica u svojoj *Enciklopediji pojmova pomorskog prava* (1991.), u *Pomorskoj enciklopediji*, *Pomorskom leksikonu* i *Pravnom leksikonu*.

Tijekom svojeg bogatog znanstvenog i stručnog rada objavio je sljedeće knjige: *Analiza klauzula u teretnicama jugoslavenskih brodara* (1970.), *Analiza klauzula u putnim kartama jugoslavenskih brodara* (1970.), *Pomorsko pravo s osnovama privrednog i radnog prava* (1971.), *Prava i dužnosti pomoraca* (u suautorstvu s Joškom Perlainom, 1976.), *Prijevoz stvari s više prijevoznika* (1976.), *Pomorsko pravo* (1977.), *Saobraćajno pravo* (suautor, 1979.), *Pomorsko pravo* (1981.), *Pomorsko pravo* (1982.), *Odgovornost poduzetnika multimodalnog prijevoza stvari* (1986.), *Konvencije pomorskog imovinskog prava s komentarom* (1986.), *Pomorsko pravo* (1988.), *Brodska administracija* (1988.), *Odgovornost prijevoznika* (1989.), *Saobraćajno pravo* (suautor, 1990.), *Enciklopedija pojmova pomorskog prava* (1991.), *Pomorsko pravo* (1993.), *Pomorski zakonik s pojmovnim kazalom* (1994.), *Hrvatsko pomorsko pravo i međunarodne konvencije* (1995.), *Prijevoz stvari u Pomorskom zakoniku* (1996.), *Ogledi o odgovornosti brodara* (1997.), *Pomorsko pravo Republike Hrvatske* (1997.), *Prijevozno ugovorno pravo Republike Hrvatske* (1999.), *Pomorsko pravo – ispiti za zapovjednika broda od 3000 BT i više* (u suautorstvu s Predragom Stankovićem, 1999.), *Temelj odgovornosti u prometnom pravu* (2000.), *Ograničenje odgovornosti u pomorskom poduzetni*štvu (2001.), *Pomorsko pravo, pomorsko javno i upravno pravo* (2001.), *Plovidbeno pravo Republike Hrvatske* (2003.), *Suvremeno hrvatsko pomorsko pravo i Pomorski zakonik (s pojmovnim kazalom)* (2005.), *Pomorsko pravo, pomorsko javno, upravno i radno pravo* (u suautorstvu s Rankom Petrinović, 2006.), *Prijevoz stvari u unutarnjoj plovidbi – de lege lata i de lege ferenda* (2007.),

Odgovornost prijevoznika u prijevozu stvari u Pomorskom zakoniku Republike Hrvatske i u međunarodnim konvencijama (2010.), *Pomorski zakonik Republike Hrvatske, ekologija i meteorološke pojave* (2011.) i *Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava (odabrana poglavlja)* (u suautorstvu sa Slobodanom Kaštelom, 2013.).

U nekoliko znanstvenoistraživačkih projekata koje je financiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske sudjelovao je kao koordinator (glavni istraživač – voditelj) i suradnik. Bio je glavni istraživač projekata kao što su »Suvremeno hrvatsko plovidbeno pravo u uvjetima europske integracije« te »Plovidbeno pravo Republike Hrvatske i zakonodavstvo Europske unije«. Sudjelovao je i u zakonodavnom radu (Pomorski zakonik Republike Hrvatske iz 1994.).

Bio je mentor trideset petorici magistranada i šestorici doktoranada (Petar Kragić, Axel Luttenberger, Dragan Bolanča, Gordan Stanković, Dorotea Ćorić i Marija Pospišil Miler).

Bio je član mnogih stručnih udruženja – počasni član *(Titulary Member)* uglednog Međunarodnog pomorskog odbora *(Comité Maritime International)* iz Antwerpena, član Hrvatskog društva za pomorsko pravo iz Rijeke i Udruge pravnika u gospodarstvu Split. Također je bio član Glavnog vijeća Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja te predsjednik Crvenog križa Splita od 2004. do 2008. godine.

Svojim je dugogodišnjim znanstvenoistraživačkim radom, dužim od pola stoljeća, ostavio nesumnjiv i neizbrisiv trag u području pomorskog prava, pa je za svoje prinose hrvatskoj pravnoj znanosti dobio mnoge **nagrade**.

Godine 1972. nagrađen je III. kolektivnom nagradom 22. prosinac kao autor rada objavljenog u zborniku *Spasavanje ljudskih života na moru i preživljavanje na moru i priobalju*.

Godine 1988. dobio je godišnju državnu nagradu Hrvatske (»Božidar Adžija«) za značajnu znanstvenu djelatnost u oblasti društveno-humanističkih znanosti u području pomorskog prava.

Godine 1991. dobio je godišnju nagradu Grada Splita (za 1990.) u području znanosti za monografiju *Odgovornost prijevoznika* (Split, 1989.).

Godine 1996. dodijeljena mu je nagrada Splitsko-dalmatinske županije za zasluge u promicanju znanosti.

Godine 2000. dobio je nagradu Splitsko-dalmatinske županije za životno djelo, za izniman doprinos u promicanju nastavnog procesa i znanosti iz područja pomorskog prava.

Godine 2004. dobio je nagradu *Slobodne Dalmacije* za životno djelo »Don Frane Bulić« u području društveno-humanističkih znanosti.

Godine 2004. dobio je nagradu »Josip Juraj Strossmayer« (Zagrebački velesajam i HAZU) za knjigu *Plovidbeno pravo Republike Hrvatske* (Split, 2003.) koja je ocijenjena kao najuspješnije znanstveno djelo objavljeno na hrvatskom jeziku u 2003. godini na području društvenih znanosti.

Godine 2006. dobio je nagradu za životno djelo Grada Splita za osobita znanstvenoistraživačka dostignuća i doprinose na području gospodarskog i društvenog života.

U travnju 2007. godine dobio je nagradu HAZU-a za najviša znanstvena i umjetnička postignuća u Republici Hrvatskoj u području društvenih znanosti.

U srpnju 2007. godine dobio je u Hrvatskom saboru Državnu nagradu za znanost za životno djelo, za cjelokupni znanstvenoistraživački rad u području društvenih znanosti.

Profesor Ivo Grabovac za svoj je nesebični rad zaslužio i nekoliko priznanja.

Godine 2007. Udruga pravnika u gospodarstvu Split dodijelila mu je kao svom dugogodišnjem članu priznanje za izuzetan doprinos u ostvarivanju ciljeva i zadataka Udruge.

Godine 2016. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture Republike Hrvatske dodijelilo mu je povodom obilježavanja Dana pomoraca i brodaraca Priznanje za unapređenje pomorskih znanosti.

Godine 2021. Hrvatsko društvo za pomorsko pravo dodijelilo mu je povodom tridesete godišnjice osnivanja Priznanje u znak zahvalnosti za dugogodišnji i značajan doprinos razvoju i proučavanju pomorskog prava te prenošenju svog bogatog znanja na brojne naraštaje pomorskih pravnika.

Nota bene, Odlukom Senata Sveučilišta u Splitu u prosincu 2004. godine profesoru Grabovcu dodijeljeno je počasno zvanje *professor emeritus* za priznatu nastavnu i znanstvenu izvrsnost te zasluge za napredak i razvitak Sveučilišta u Splitu.

Pravni fakultet u Splitu, kao njegov matični fakultet, 2006. godine dodijelio mu je Priznanje za dugogodišnji uspješan rad (povodom proslave četrdeset pete godišnjice osnivanja fakulteta) te mu je 2021. godine dodijelio Zahvalnicu za izniman doprinos u radu (povodom proslave šezdesete godišnjice). Povodom profesorova devedesetog rođendana *Zbornik radova Pete međunarodne konferencije pomorskog prava »Suvremeni izazovi pomorske plovidbe«*, održane u Splitu 2025. godine, bio je posvećen upravo njemu u znak priznanja i poštovanja.

Sve ove nabrojane nagrade i priznanja rezultat su nepobitne činjenice da je profesor Grabovac bio vodeći pomorski teoretičar u cjelokupnoj povijesti hrvatske pomorskopravne znanosti, a kao jedan od najboljih poznavatelja problematike pomorskog prava nesumnjivo pripada redu vodećih hrvatskih pravnika i znanstvenika uopće. Taj je velikan ujedno i odgajatelj brojnih generacija jer je svojim pisanjem dokazao da je pisaljka najbolji i najodličniji tvorac i učitelj govorenja.

U ime svih mlađih kolega, osobito onih koji su doktorirali pod njegovim mentorstvom, zahvaljujem našem profesoru Grabovcu za sve ono što je učinio za hrvatsku pomorsku znanost, a učinio je puno. Još je akademik Vladislav Brajković 1949. godine (u knjizi *More kao prometni put*, Seljačka sloga, Zagreb) istaknuo kako »postoji jedan zakon, koji vlada u povijesti, zakon koji nije nigdje i nikada, pa ni privremeno imao iznimke i koji je upravo tiranski donio napredak ili nazadak, život ili umiranje naroda, zakon koji se svodio na ove dvije rečenice: – oni narodi koji umiju da se koriste morem, dosegli su bogatstvo i blagostanje, – oni narodi koji to ne umiju ili su izgubili more, izgubili su time svoj napredak i slobodu«. Danas nam je poznato da rijeka pomorske pravne znanosti koja je započela s akademikom Vladislavom Brajkovićem i profesorom Brankom Jakašom, a nastavljena s profesorom Predragom Stankovićem, profesorom Velimirom Filipovićem, profesorom Hrvojem Kačićem, profesorom Dragom Pavićem i profesorom Ivom Grabovcem, i dalje teče. Svi znamo da tako mora biti jer je naše Jadransko more vrelo gospodarskog, kulturnog i političkog izdizanja i nikad ga ne smijemo izgubiti. Dragi naš Grabo, generacija pomorskih pravnika koju si ti obrazovao i odgojio nikada to neće dopustiti.

Prof. dr. sc. Dragan Bolanča
Pomorsko savjetovanje Bolanča d.o.o.